

знань осіб, які виявили бажання займатися підприємницькою діяльністю, або особам, які бажають поповнити свій рівень знань для ведення бізнесу, вивчення динаміки ринкової кон'юнктури, прогнозування та моделювання наслідків тих чи інших рішень, розроблення економічної поведінки підприємств на ринку тощо.

Таким чином, побудова ефективної ринкової інфраструктури залежить від взаємодії елементів останньої, що забезпечуватиме максимальну ефективність і своєчасне виконання будь-яких програм і заходів, спрямованих на формування конкурентного ринкового середовища національної економіки.

Список використаних джерел:

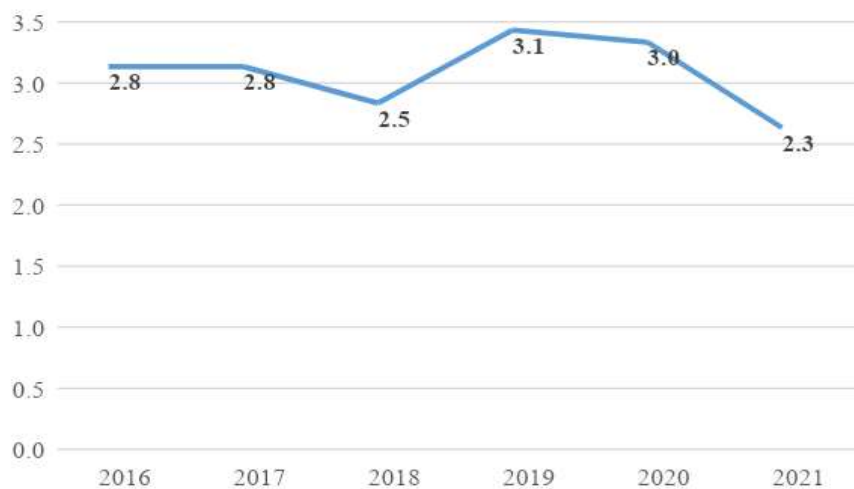
1. Батуріна М. Ринок: сутність, основні поняття і структура. Київ, 2005. 384 с.
2. Савченко В. Ф. Інфраструктура національної економіки як необхідна умова економічного зростання. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2016. Вип. 1 (47). Т. 2. С. 180-187. URL <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/10749>.
3. Гриценко А. Ринкова інфраструктура: суть, функції, будова. *Економіка України*. 1998. № 4. С. 35-44.
4. Сімків Л. Є. Ринкова інфраструктура: елементи та значення в ринковій економіці. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2020. Вип. 4 (144). С. 3-7.

КОКОРИНА Вікторія Ігорівна,
*старший викладач кафедри аналітичної
економіки та менеджменту
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ РИНКІВ

В умовах інформаційної епохи відбуваються якісні зміни у сфері глобалізації ринків і конкуренції. Діяльність міжнародних організацій, таких, як Генеральне угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ), Світова торговельна організація (СОТ), зумовила зниження торговельних бар'єрів між країнами й відкриттю доступу до міжнародних ринків. Уряди багатьох країн усвідомили, що захист внутрішніх виробників і ринків від іноземних конкурентів не дає бажаних результатів, а веде до росту інфляції, уповільненню темпів економічного росту, зниженню ефективності вітчизняних компаній, відсутності в них необхідних для міжнародної конкурентної боротьби підприємницьких навичок. Також до інших стимулів до глобалізації ринків і конкуренції відносяться прискорення й здешевлення транспортних перевезень і безперервне удосконалювання телекомунікацій, що зробило глобальне спілкування дешевим простим і ефективним. Нарешті, значно знизилися рівні бар'єрів, що перешкождали участі компаній у глобальній торгівлі.

Вирішуючи проблеми досягнення світової конкурентоздатності, багато виробничих компаній увібрали в себе та розвили нову філософію «виробництва світового рівня». Виробники в рамках цієї філософії почали підкреслювати важливість якості, вартості, часу реалізації замовлення, рівень обслуговування покупця на всіх етапах організації бізнесу, ступінь залучення до розв'язання нових завдань робітників і службовців. Так, глобальні виробничі компанії на світових ринках вбачають досягти таких цілей (у порядку їх пріоритетності): (I) виробництво якісних виробів; (II) виготовлення замовлення в строк і надійність поставки; (III) виробництво продукції за низькими цінами; (IV) удосконалювання виробництва.

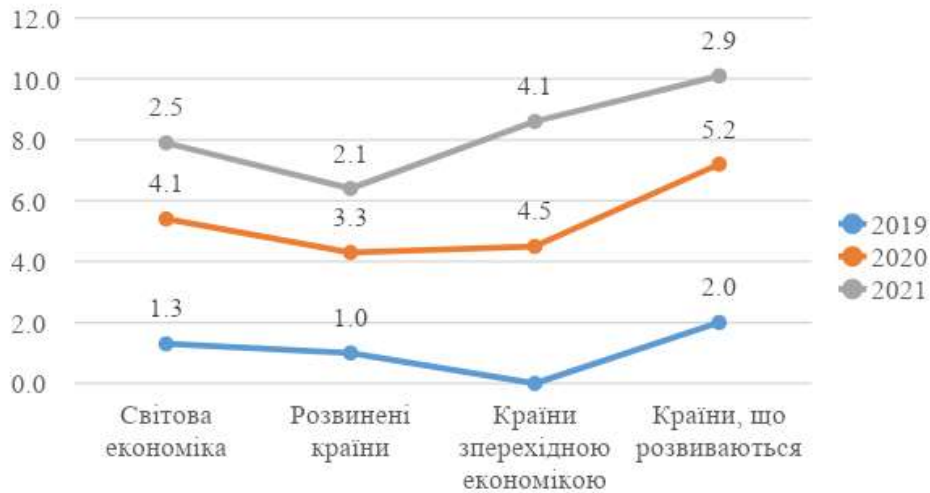
Рис. 1. Зміна обсягів світового виробництва у 2016-2021 роках, у % (побудовано за даними [1])

Характерними рисами виробництва, яке досягло світового рівня можна вважати: акцент на тотальну якість, залучення співробітників у діла компанії, управління якості торгового процесу, безвідхідні технології, виробничий контроль, інформаційні потоки, профілактичне технічне обслуговування, стандарти системи вимірювань.

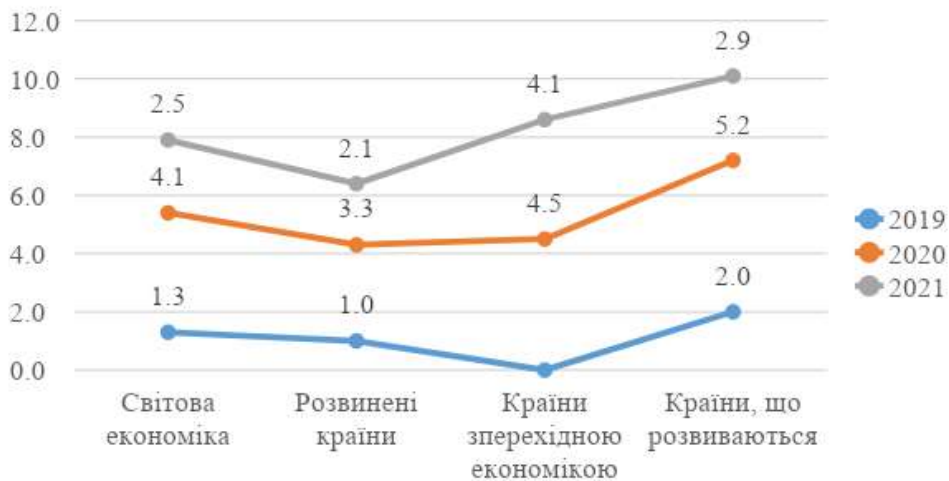
У цілому глобалізація вплинула на світове виробництво й ринки світової економіки, а саме: товарні ринки; ринок капіталів і його сегменти; ринки робочої сили.

Активними учасниками глобальних ринків стали транснаціональні, мультинаціональні та глобальні компанії. Сформувалися глобальні галузі, тобто такі галузі, у яких на конкурентні позиції фірм на конкретному географічному або національному ринках впливає їхня загальна позиція на світовому ринку у цілому.

Стан світових товарних ринків характеризується торгівельними тенденціями у регіонах та провідних країнах світу. Так, сьогодні зростання світової торгівлі сповільнилося. Після об'єктивного відновлення темпів зростання у 2020 році до 4,5 % з 1,3 % у 2020 році середнє зростання обсягу світового експорту та імпорту сповільнилося до 2,8 % у 2021 році (рис. 2, 3).

Рис. 2. Динаміка обсягів експорту товарів за групами країн світу з 2019-2021 роки, у % (побудовано за даними [1])

Рис. 3. Динаміка обсягів імпорту товарів за групами країн світу з 2019-2021 роки, у % (побудовано за даними [1])

У цілому, глобалізація товарних ринків проявляється в тому, що міжнародна компанія розглядає проблему збуту продукції кінцевим споживачем, враховуючи усі міжнародні канали розподілу. Існують три основні глобальні ланки між продавцем і кінцевим покупцем: (1) штаб-квартира компанії-продавця – контролює канали розподілу і є частиною самого каналу; (2) міждержавні канали – забезпечують доставку товарів до кордонів іноземних країн; (3) внутрішньодержавні канали – забезпечують доставку товарів з пунктів перетинання кордону іноземної держави до кінцевих споживачів.

Глобальний ринок капіталів виник наприкінці ХХ сторіччя. Сьогодні цей ринок об'єднує як значні, так і невеликі сегменти, що раніше були розрізненими. Найбільшим сегментом є ринок капіталів англосовітських країн (США, Великобританія та ін.), другим важливим сегментом світового ринку капіталів є японський ринок, третім великим сегментом світового ринку

капіталів є європейський континентальний ринок (табл. 1). Кожний з цих сегментів ринку має свою динаміку, свої особливі принципи інвестування, свої стандарти щодо оформлення документації і навіть свою термінологію.

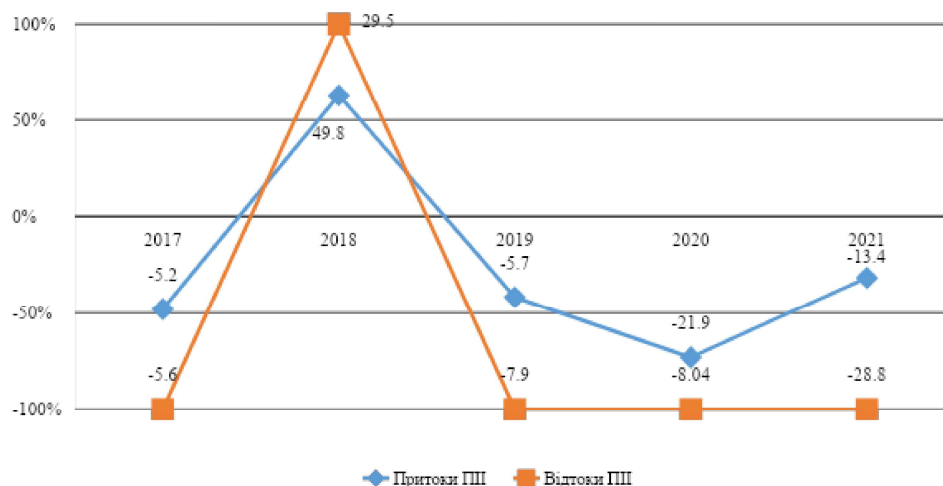
Таблиця 1

Характерні риси сегментів світового ринку капіталів

Сегмент	Характеристика
Ринок капіталів англomовних країн	Функціонування найбільших фінансових інститутів. Сформована розгалужена фінансова система, що включає комерційні й інвестиційні банки. Відкрита система звітності. Діяльність рейтингових агентств і дослідно-аналітичних компаній, що мають величезний вплив. Акціонери мають вагомi права за відсутності централізованого управління ринком.
Японський ринок капіталів	Наявність широкої й інституціональної структури і розгалуженої фінансової системи. Дотримання відносно закритої форми звітності. Акціонери володіють досить обмеженими правами. Зовнішньо орієнтований на командно-управлінську модель функціонування. Рейтингові й дослідно-аналітичні компанії відіграють дуже незначну роль.
Європейський континентальний ринок капіталів	Домінування відособлених універсальних банків. Функціонують розвинуті інституціональні структури фондового ринку, які є невеликими за розмірами і менше дотримуються дисципліни у здійсненні фінансових операцій, ніж на англomовному ринку. М'які вимоги до процедури звітності. Рейтингові агентства і дослідно-аналітичні компанії перебувають на стадії становлення. При значно обмежених правах акціонерів спостерігається значна кількість різних форм управління інститутами фондового ринку – від централізованого управління до майже повної його відсутності.

Джерело: сформовано автором за матеріалами [2]

У 2021 році світові потоки прямих іноземних інвестицій (ПІІ) продовжували скорочуватися, упавши на 13 % до 1,3 трлн дол. США (рис. 4). Скорочення ПІІ триває упродовж трьох років і пояснюється, насамперед, великомасштабною репатріацією багатонаціональними підприємствами (БНП) США накопиченого за кордоном прибутку протягом перших 2-х кварталів 2021 року після упровадження у країні податкових реформ наприкінці 2020 року. Пов'язане з податками падіння у I половині 2021 року (обсяг ПІІ за цей період був на 40 % нижче, ніж за аналогічний період 2020 року) у II половині року було пом'якшено збільшенням кількістю угод. Обсяг транскордонних злиттів і поглинань збільшився у вартісному вираженні на 18 % завдяки використанню американськими БНП ліквідних коштів, які накопичилися у їхніх зарубіжних філіях, вже не обтяжених податковими зобов'язаннями.

Рис. 4. Динаміка обсягів ПП у світі упродовж 2017-2021 років, у % (побудовано за даними [3])

Розвиток процесів глобалізації, який торкнувся всіх основ життя суспільства країн світу не оминув і ринок трудових ресурсів, який посідає ключове місце в загальній структурі світового ринкового господарства і регулюється за допомогою загальних економічних механізмів ринку. Глобалізаційні процеси зумовили набуття світовим ринком праці специфічних рис: гнучкість робочої сили; виникнення стратегії соціальної політики; існування глобальних лідерів.

Список використаних джерел:

1. Trade and Development Report. URL: [https://unctad.org/en/Publications Library/](https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/).
2. Воронова О. В. Глобальна економіка: конспект лекцій для студентів V курсу денної форми навчання спеціальності «Міжнародна економіка». Одеса: ОНЕУ, 2012. 84 с.
3. World Investment Report. URL: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2021_en.pdf.